

Editorial – „După viitură: muntele dintre panică și șansa unei reconstrucții inteligente”

La finalul lunii iulie, viiturile au lovit puternic Broșteni și localitățile din jur, precum și Stulpicani și Ostra. Trei oameni și-au pierdut viața, peste 500 de locuințe au fost afectate, iar drumurile, podurile și rețelele de apă au suferit avarii grave. Echipe din opt județe au venit în sprijin, IGSU a suplimentat efectivele cu peste 200 de pompieri, iar sinistrații au primit containere de locuire temporară. Dincolo de ajutorul imediat, cifrele arată o realitate îngrijorătoare: doar aproximativ 20% dintre gospodăriile afectate aveau polițe de asigurare.

În primele ore după dezastru, când accesul era blocat și informațiile nu ajunseseră încă în toată țara, **primii care au pătruns în zona afectată au fost forestierii**. Cu buldoexcavatoare, camioane și personal calificat, au degajat aluviuni, au redeschis drumuri provizorii și au ridicat punți temporare. Ulterior, în tăcere, au trimis cherestea și alte elemente din lemn, pentru ca oamenii să își poată repara casele, anexele și gardurile.

Această reacție rapidă și solidară demonstrează că, în momente de criză, comunitatea și sectorul privat pot acționa cu eficiență și responsabilitate. În același timp, subliniază nevoia de a trece de la reacție la prevenție și de la improvizatie la planificare. Pornind de la aceste realități și din experiența acumulată de **Asociația Forestierilor din România – ASFOR** în proiectele europene **TREEADS** și **SILVANUS** (Horizon Europe), dedicate gestionării situațiilor de urgență, precum și din schimburile de bune practici cu parteneri internaționali, propunem o strategie în 10 pași pentru reconstrucția pe termen lung a zonelor montane afectate de dezastru – o strategie care poate inspira și sprijini autoritățile.

Nu este un plan rigid și nici o „rețetă universală” – ci o propunere deschisă, bazată pe modele testate în alte țări, care poate fi adaptată, completată și îmbunătățită prin colaborarea tuturor actorilor implicați: comunități locale, autorități, sector privat, mediul academic și societatea civilă.

La Broșteni, apele s-au retras, iar casele se vor reconstrui – cu sau fără sprijin guvernamental. Însă, din această experiență, trebuie să învățăm și să creăm proceduri clare, pentru a preveni și gestiona mai eficient viitoarele dezastru, într-un context în care schimbările climatice fac ca fenomenele extreme să devină tot mai frecvente. **În acest sens, considerăm necesară alocarea urgentă de fonduri guvernamentale și/sau europene pentru reconstrucția locuințelor afectate și refacerea infrastructurii critice – drumuri, poduri, rețele de apă – cu proceduri simplificate de acces și utilizare, astfel încât ajutorul să ajungă rapid acolo unde este nevoie.**

Strategia în 10 pași – lecții din experiența altor țări, cu recomandări de aplicare rapidă

1. Poduri & punți reziliente, adaptate viiturilor

Model: Austria – poduri din lemn lamelar/lemn-beton cu elemente prefabricate și secțiuni hidraulice generoase; glulam special pentru deschideri mari (ex.: Drava, Tirolul de Est).

Recomandare: Inventarierea podurilor din zona montană și includerea în proiectele de reparație a unor standarde minime inspirate din acest model.

2. Drumuri forestiere cu drenaj „nordic”

Model: Finlanda – ghiduri naționale pentru drenaje, șanțuri, podețe supradimensionate și întreținere periodică, cu verificare anuală.

Recomandare: Elaborarea unui caiet de sarcini național pentru întreținerea drumurilor forestiere, cu inspecție obligatorie anuală.

3. Corectarea torenților și zone de risc obligatorie

Model: Austria – sistemul WLV (Torrent and Avalanche Control) + zone de hazard integrate în planificare.

- Recomandare:** Cartarea torenților activi în fiecare județ montan și stabilirea unui plan de intervenție prioritar pe bazin.
4. **„Room for the River” – loc pentru ape, nu doar ziduri**
 Model: Olanda – mutarea digurilor și crearea de canale de revărsare controlată.
Recomandare: Identificarea și amenajarea coridoarelor de scurgere secundare în intravilan.
 5. **Avertizare timpurie + hărți operaționale de risc**
 Model: Elveția – hărți publice actualizate și alerte integrate (MeteoSwiss).
Recomandare: Montarea de senzori de nivel pe cursurile de apă critice și integrarea lor în sistemul RO-ALERT.
 6. **Forță de intervenție rapidă, cu mandate clare**
 Model: Spania – UME (Unidad Militar de Emergencias), unitate cu mobilizare în 12–24h.
Recomandare: Crearea unei structuri interjudețene Suceava–Harghita–Covasna–Neamț–Bistrița–Năsăud cu utilaje și personal pregătit, precum și replicarea modelului la nivel național.
 7. **Finanțare de urgență + sprijin european sincronizat**
 Model: Italia – pachet rapid pentru Emilia-Romagna (2023) + Mecanismul UE de Protecție Civilă.
Recomandare: Adoptarea unei proceduri guvernamentale tip pentru lucrări eligibile în primele 30 de zile.
 8. **Asigurare universală pentru dezastre**
 Model: Franța – regimul CAT-NAT; Slovenia – polițe agricole și de locuință subvenționate cu 50% în localități cu risc ridicat de viituri.
Recomandare: Modificarea legislației pentru includerea riscului de viitură montană în polițele obligatorii.
 9. **Integrarea reconstrucției în planuri de dezvoltare durabilă**
 Exemplu: zonele alpine franceze – reconstrucție integrată cu turismul și industria lemnului cu valoare adăugată.
Recomandare: Actualizarea planurilor urbanistice cu criterii de reziliență climatică și diversificare economică.
 10. **Continuitate socială: școli & sănătate mintală post-dezastru**
 Model: Italia – școli modulare rapide; Japonia – rețea „Kokoro-no care” pentru suport psihosocial.
Recomandare: Includerea în planurile ISU a modulelor educaționale mobile și a echipelor de suport psihologic.

Pe lângă aceste măsuri, considerăm esențială lansarea **Programului Național „Restart pentru firme afectate”**, menit să asigure repornirea activității economice în zonele calamitate și păstrarea locurilor de muncă.

Acesta ar include:

- **Micro-granturi nerambursabile** – până la 200.000 lei/firma pentru reparații urgente;
- **Împrumuturi garantate de stat** – model **IMM Invest**, cu dobândă subvenționată și perioadă de grație de 12 luni;
- **Subvenții salariale temporare** – acoperirea între **50% și 100%** a salariilor angajaților păstrați pe perioada de nefuncționare (maximum 3 luni).
 Este mai eficient să sprijinim firmele să păstreze angajații și să reia activitatea decât să plătim ajutor de șomaj în timp ce capacitățile economice rămân neutilizate. Exemple relevante vin din Slovenia și Spania, unde pachetele de sprijin au permis reluarea rapidă a producției și menținerea forței de muncă după inundații majore.

Lecția Broșteni

Dezastrul nu a afectat doar clădirile, ci și siguranța, rutina și încrederea comunității. Forestierii au demonstrat că pot fi prima linie de intervenție și un sprijin constant în reconstrucție. Experiența lor,

combinată cu modelele internaționale și colaborarea interjudețeană, arată că România poate trece de la reacție la prevenție.

Nu deținem „adevărul absolut”, dar știm că această strategie poate transforma o criză într-o șansă reală pentru un munte mai rezilient și mai prosper. Orice drum lung începe cu o direcție clară: dacă aceste măsuri sunt structurate într-o foaie de parcurs realistă și implementate etapizat, ele se vor transforma în soluții concrete, cu rezultate vizibile. Acest material a fost transmis Guvernului României, Primului Ministru și Ministrului Economiei, ca bază de lucru pentru măsuri concrete de reconstrucție și prevenție.

Editorial

Ciprian-Dumitru Muscă

Președinte ASFOR

11.08.2025